

Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság
4.Bf.231/2014/14.

A Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Budapesten, a 2014. év október hó 15. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t :

Az emberölés büntette miatt az I.r. vádlott és társa ellen indult büntető ügyben a Fővárosi Törvényszék 11.B.2223/2013/31. számú ítéletét I. rendű és II. rendű vádlott tekintetében megváltoztatja.

Az I. rendű vádlott és a II. rendű vádlott terhére rótt cselekményt emberölés büntettének [Btk. 1978. évi IV. törvény 166.§ (1) bekezdés és (2) bekezdés b) pont] minősíti, melyet a II. rendű vádlott bűnsegédként követett el.

Az I. rendű vádlott büntetését 20 (húsz) évi fegyházbüntetésre, a II. rendű vádlott büntetését 14 (tizennégy) évi fegyházbüntetésre enyhíti.

Az I. rendű és a II. rendű vádlott feltételes szabadságra bocsátásának legkorábbi időpontjára vonatkozó rendelkezését mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárás folytán felmerült 30.480,- (harmincezer-négyszáznyolcvan) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

A Fővárosi Törvényszék 2014. április hó 11. napján kelt 11.B.2223/2013/31. számú ítéletével az I.r. vádlott bűnösségét emberölés büntettében (2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) 160.§ (1), (2) bekezdés b./, d./ és k./ pont), míg a II.r. vádlott bűnösségét bűnsegédként elkövetett emberölés büntettében (Btk.160.§ (1), (2) bekezdés b./, d./ és k./ pont) állapította meg.

Ezért az I.r. vádlottat fegyházban végrehajtandó életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra, míg a II.r. vádlottat 16 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztés büntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett arról, hogy az I.r. vádlott legkorábban 25 év elteltével, míg a II.r. vádlott legkorábban a büntetés 2/3 részének kitöltését követő napon feltételes szabadságra bocsátható.

Az elsőfokú bíróság a vádlottak által előzetes fogvatartásban töltött időt a kiszabott szabadságvesztés büntetésbe beszámította, továbbá rendelkezett a bűnjelekről és a bűnügyi költség viseléséről is.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I.r. vádlott enyhítésért, míg védője elsődlegesen téves tényállás megállapítása miatt, eltérő jogi minősítés érdekében, másodlagosan enyhítés céljából fellebbezett.

A II.r. vádlott és védője enyhítésért élt perorvoslattal.

A II.r. vádlott védője a Fővárosi Ítéltáblához 2014. szeptember hó 15. napján érkezett beadványában a fellebbezését részletesen megindokolta. A bejelentett fellebbezését eltérő minősítés és enyhítés érdekében tartotta fenn. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság eljárási szabályt sértett, amikor a II.r. vádlott korábban tanúként tett vallomását a tárgyalás anyagává tette és terhelő bizonyítékként értékelte. A tényállást érintően is részletesen megfogalmazta a kifogásait a sérülések keletkezési mechanizmusát illetően, továbbá indítványozta a tényállásból annak mellőzését, hogy a sértett fojtogatása kb. 10-30 percen keresztül történt. A cselekmény minősítése körében osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, miszerint a védenca terhére csupán a bűnsegédi bűnrészesség róható, ugyanakkor vitatta, hogy a II.r. vádlott szándéka az ölési cselekményre is kiterjedt volna. A különösen kegyetlen elkövetést nem látta megállapíthatónak az elkövetés módjára figyelemmel és sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság a vádlott terhén megállapíthatónak talált olyan minősítő körülményt is, amelyet a törvény az elkövetéskor még nem rendelt büntetni (Btk.160.§ (2) bekezdés k./ pont). A bűnsegédi magatartásra figyelemmel a kiszabott büntetést eltúlzottnak tartotta.

A Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.1186/2013/3. számú átiratában a védelmi fellebbezéseket alaptalannak tartotta.

Álláspontja szerint a Fővárosi Törvényszék a perrendi szabályokat maradéktalanul megtartotta, a tényállást csupán a sértett aktív védekezésének feltüntetésével kérte kiegészíteni. Az ügyészi vélekedés szerint az elsőfokú bíróság mérlegelő tevékenysége helytálló, a megállapított tényállásból okszerűen következtetett a vádlottak bűnösségére és a cselekményeket is törvényesen minősítette. Helyes indokok alapján alkalmazta az elbíráláskori anyagi jogszabályokat, a belső arányosságnak is megfelelő büntetések kellően igazodnak a büntetés kiszabásakor irányadó körülményekhez.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség indítványozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Törvényszék ítéletét hagyja helyben.

Az I.r. vádlott védője a nyilvános ülésen fellebbezését fenntartva elsődlegesen a különös kegyetlenséggel elkövetés mint minősítő körülmény megállapítását támadta. Álláspontja szerint a sértett fojtogatásának időtartama szakértői bizonyossággal nem volt megállapítható. Aggályosnak tartotta azt is, hogy az elsőfokú bíróság a II.r. vádlott vallomását elfogadta, annak ellenére, hogy az ellentmondásos volt. Előadása szerint csupán a rablás állapítható meg az I.r. vádlott terhén.

A II.r. vádlott védője a nyilvános ülésen az írásbeli fellebbezésének indoklásában foglaltakat maradéktalanul fenntartotta. Ezen felül hangsúlyozta, hogy a Fővárosi Ítéltábla 5/2014. (IX.29.) BK. véleménye szerint a poligráfos vizsgálat eredménye a bizonyítékok között nem értékelhető.

Az ügyész a nyilvános ülésen a felszólalásában az átiratában foglaltakat maradéktalanul fenntartotta.

A vádlottak az utolsó szó jogán felszólalni nem kívántak, az I.r. vádlott a korábbi védekezését megismétlő írásbeli beadványt nyújtott át a tanács elnökének.

A védelmi fellebbezések - a büntetések enyhítése tekintetében - az alábbiak szerint alaposak.

A Fővárosi Ítéltábla a védelmi perorvoslatok folytán bírálta felül a Be.348.§ (1) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszék ítéletét és az azt megelőző elsőfokú bírósági eljárást.

Ennek során megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályokat a bizonyítási eljárás lefolytatása során alapvetően megtartotta. Ugyanakkor az eljárás lefolytatására, a bűnösség megállapítására ki nem ható (Be.375.§ (1) bekezdés) eljárási szabályt sértett, amikor az I. és a II.r. vádlott poligráfos vizsgálatáról készült szaktanácsadói véleményeket okirati bizonyítékként értékelte.

A Fővárosi Ítéltábla 5/2014. (IX.29.) BK. véleménye szerint a bírósági eljárásban a törvény kizáró rendelkezése alapján nincs lehetőség arra, hogy a poligráfos vizsgálatot tartalmazó jegyzőkönyv okirati bizonyítékként felhasználásra kerüljön. A poligráfos vizsgálat eredménye nem minősül bizonyítási eszköznek és így a bíróság a bizonyítékok között sem értékelheti. A Be.76.§ (1) bekezdésében a bizonyítás eszközeit a jogalkotó kizárólagos jelleggel sorolja fel, és ezek között a poligráfos vizsgálat eredményeképpen létrejött szaktanácsadói vélemény nem szerepel. Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a bizonyítékok köréből az I. és a II.r. vádlott poligráfos vizsgálatáról készült szaktanácsadói véleményt kirekesztette.

A fentiekén túlmenően a Fővárosi Törvényszék a perrendi szabályok maradéktalan megtartásával járt el.

A II.r. vádlott védőjének fellebbezésében foglaltakra figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla rámutat arra, hogy helyesen tette a tárgyalás anyagává és értékelte

bizonyítékként az elsőfokú bíróság a II.r. vádlott korábban tanúként tett nyilatkozatait. A rendelkezésre álló iratokból megállapítható, hogy a II.r. vádlottat 2012. szeptember hó 20. napján először tanúként hallgatták ki, ennek során a releváns törvényi figyelmeztetések (Be.82.§ (1) bekezdés a./ és b./ pont) a nyomozó hatóság részéről elhangzottak (Nyom. ir. 1955. oldal). A jegyzőkönyvből kitűnik az is, hogy az önvádra kötelezés tilalmát magában foglaló figyelmeztetés nem csak a kihallgatás megkezdésekor - általánosságban - hangzott el, hanem azt megismételte a nyomozó hatóság tagja, amikor a II.r. vádlott önmagát és az I.r. vádlottat mint élettársát terhelő vallomást tett (Nyom. ir. 1959. oldal). A II.r. vádlottat tanúvallomása megtételének napján a később vád tárgyává tett bűncselekménnyel gyanúsították meg, és ekkor meghatalmazott védője jelenlétében korábbi tanúvallomását gyanúsítottként is fenntartotta (Nyom. ir. 2031. oldal). Mindezekre tekintettel a Be.291.§ (2) bekezdése alapján törvényesen járt el a Fővárosi Törvényszék, amikor a II.r. vádlott korábbi tanúvallomását bizonyítékként értékelte.

A Fővárosi Törvényszék ügyfelderítési kötelezettségének teljességgel eleget tett. A beszerzett bizonyítékokat logikusan értékelte, mérlegelte. Helyesen járt el, amikor a logika szabályainak megfelelően a II.r. vádlott korábban tanúként tett, gyanúsítottként fenntartott, önmagát és vádlott-társát terhelő vallomására alapította az ítéleti tényállásnak a vádlottak ölési cselekvőségére vonatkozó részét.

A Fővárosi Törvényszéknek abban a kérdésben, hogy a tényállásszerű ölési cselekményt melyik vádlott hajtotta végre, az ellentmondó vádlotti nyilatkozatok alapján kellett állást foglalnia. A védelmi fellebbezésekben megfogalmazott aggályokra is tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság helyes mérlegelő tevékenységére is figyelemmel az alábbiakat kívánja rögzíteni.

A II.r. vádlott korábban tanúként tett, majd gyanúsítottként fenntartott vallomásában az egyéb, objektív szakvéleményekben, valamint okiratokban foglalt bizonyítékokkal egybevágó vallomást tett (Nyom. ir. 1961., 2025. oldaltól). A II.r. vádlott - a védője által vitatott - ölésre vonatkozó tudattartalom tekintetében előadta, hogy az I.r. vádlott kérésére tette el előre a zsineget, annak tudatában, hogy az I.r. vádlott azt az alsó szomszéd megölésére kívánja felhasználni. Szintén a II.r. vádlott bizonyítékként értékelendő nyilatkozata szerint az ily módon magával vitt zsineget az elkövetés helyszínén ő adta oda az I.r. vádlottnak. A II.r. vádlott saját állítása szerint az I.r. vádlott ezzel a zsineggel oltotta ki a sértett életét.

A II.r. vádlott fenti, objektív bizonyítékokkal is összhangban lévő nyilatkozatai tették lehetővé, hogy az elsőfokú bíróság az I.r. vádlott tettesi, míg a II.r. vádlott bűnsegédi magatartása alapjául szolgáló tényeket állapítsa meg a történeti tényállásban. Helyesen mutatott rá az elsőfokú bíróság, hogy a II.r. vádlott bizonyítékként értékelt terhelő nyilatkozatain túl a genetikai szakértői vélemények, az orvosszakértői szakvélemények, valamint az I.r. vádlottnak a fentiekkel részben összhangban lévő nyilatkozatai is az ítéleti tényállás alapjául szolgálhattak. E körben csak arra utal a másodfokú bíróság, hogy maga az I.r. vádlott is elismerte, hogy a sértettet ő maga ütötte meg, aki ennek hatására földre került, azonban nem ájult el. Arra az I.r. vádlott nem tudott ésszerű magyarázatot adni, hogy állítása szerint ekkor miért hagyta magára a földön fekvő, de eszméleténél lévő sértettet a II.r. vádlottal.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az elsőfokú bíróság által helyes mérlegelés során megállapított tényállás túlnyomó részt megalapozott, az az alábbi kiegészítésekkel és helyesbítésekkel irányadó volt a felülbírálat során.

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást a Be.352.§ (1) bekezdés a./ pontja alapján az iratok tartalmára figyelemmel az alábbiakkal egészíti ki, illetve helyesbíti.

- A sértett fojtogatása legfeljebb 10 percig tartott (Nyom. ir.1339., 1407., 1411. oldalak, valamint 31. alszámú tjkv. 6. oldal orvosszakértői vélemények alapján, a Be.4.§ (2) bekezdésére figyelemmel, mivel az elsőfokú bíróság által elfogadott orvosszakértői bizonyítás eredményeképpen sem volt kétséget kizáróan megállapítható, hogy a sértett fojtogatása a 10 percet meghaladta volna)
- Az elsőfokú ítélet 6. oldal 6. bekezdésének 1. sorát akként helyesbíti, hogy a sértett az I.r. vádlott általi zsineggel történő fojtás következtében szenvedte el az ott felsorolt sérüléseket.
- Az elsőfokú ítélet 7. oldal 2. bekezdésének 1. sorából a „vádlottak” szót mellőzi, mivel az elsőfokú bíróság által helyes mérlegelés útján megállapított ítéleti tényállás szerint kizárólag az I.r. vádlott bántalmazta a sértettet.
- Az elsőfokú ítélet 7. oldal 2. bekezdésének 5-11. soráig felsorolt sértetti sérülések védekező jellegűnek minősülnek (31. tjkv. 7. oldaltól, Dr. Molnár Miklós igazságügyi orvosszakértő véleménye alapján).
- Az ítélet 27. oldal 1. bekezdés 9. sorából a „vádlottak” szót mellőzi, mivel az irányadó ítéleti tényállás szerint kizárólag az I.r. vádlott cselekménye folytán keletkeztek a sértettnek sérülései.

A fenti kiegészítésekkel és helyesbítésekkel teljes körűen megalapozottá vált ítéleti tényállás a másodfokú eljárásban - a Be.352.§ (2) bekezdésére is figyelemmel - irányadó volt, az elsőfokú bíróság helyes bírói mérlegelése a másodfokú eljárásban a védelem részéről eredményesen nem volt támadható.

A Fővárosi Törvényszék okszerűen következtetett mindkét vádlott bűnösségére, tévedett azonban, amikor a 2012. évi C. törvény (továbbiakban: Btk.) rendelkezéseit alkalmazta, továbbá a vádlottak terhére rótt cselekmény minősítése egyéb okból is változtatásra szorult az alábbiak szerint.

A Fővárosi Ítéltábla a Btk.2.§ (1) és (2) bekezdésének értelmezésével arra az álláspontra helyezkedett, hogy úgy az I.r. mint a II.r. vádlott terhére rótt bűncselekményt az elkövetés idején (2011. november 9.) hatályban lévő 1978. évi IV. törvény szerint kell elbírálni.

A vádlottak az irányadó tényállás szerint az élet elleni bűncselekményt - az I.r. vádlott tettesként, míg a II.r. vádlott bűnsegédként - az 1926. évben született, idős korú sértett sérelmére követték el. Az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény

166.§ (2) bekezdése még nem tartalmazta a Btk.160.§ (2) bekezdés k./ pontját, amely a bűncselekmény elhárítására idős koránál vagy fogyatékoságánál fogva korlátozottan képes személy sérelmére elkövetett cselekményt, 2013. július hó 1. napjától új minősített esetként pónalizálta.

Az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos anyagi jogi rendelkezések összevetéséből megállapítható az is, hogy az ítéletben írt cselekmény elkövetésekor sem a Btk.160.§ (2) bekezdés k./ pontjában írt, sem azzal tartalmilag azonos, de más formában az idős koránál fogva a bűncselekmény elhárítására korlátozottan képes személy sérelmére elkövetés az emberölés minősített eseteként nem nyert szabályozást.

Erre tekintettel - szemben a Fővárosi Törvényszék álláspontjával - az elbíráláskor hatályos új büntetőtörvény alkalmazása fel sem merülhetett volna. A Btk.2.§ (2) bekezdése szerint ugyanis az elbíráláskor hatályban lévő új büntetőtörvény akkor alkalmazható, ha e szerint a cselekmény már nem bűncselekmény vagy enyhébben bírálendő el. A fenti törvényhely (1) bekezdése főszabályként írja elő az elkövetés idején hatályos büntető törvény alkalmazását. A törvény nem teszi lehetővé, hogy a bíróság olyan bűncselekmény miatt állapítson meg büntetőjogi felelősséget, amely az elkövetéskor nem volt bűncselekmény. Mivel a vádlottak terhére rótt fenti új minősített eset szerinti cselekmény az elkövetéskor még nem minősült a fenti módon minősített ölési cselekménynek, ezért - a nullum crimen sine lege elvére is figyelemmel - az elbíráláskori törvény alkalmazásának lehetősége fel sem merülhet. Az elbíráláskori anyagi jogi rendelkezések enyhébb elbírálást lehetővé tevő részletszabályozása ugyanis nem vizsgálható akkor, ha a szóban forgó cselekmény az elkövetéskor még nem minősült az elbíráláskorival tartalmilag azonos terjedelemben bűncselekménynek.

Az időbeli hatály tekintetében tehát az elsődleges kérdés, amiben a bíróságnak állást kellett foglalnia az az volt, hogy az irányadó tényállásban leírt elkövetési magatartás a maga teljességében ilyen vagy más bűncselekményként kriminalizált volt-e az elkövetéskor. A jelen esetben kapott nemleges válaszra figyelemmel - a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint - egyik vádlott tekintetében sem jöhetett volna szóba az elbíráláskori törvény alkalmazása.

Helyes indokok alapján minősítette az elsőfokú bíróság az I.r. vádlott cselekményét nyereségvágyból elkövetett emberölés büntettének, míg ugyanígy helyes a minősítés a II.r. vádlott tekintetében, aki az I.r. vádlott cselekményének megvalósításához az 1978. évi IV. törvény 21.§ (2) bekezdése szerinti bűnsegélyt nyújtott. Az irányadó tényállásból ugyanis egyértelmű, hogy az I.r. vádlott elhatározta, hogy az őt korábban ismerő a sértettől a sértett életének kioltása árán is pénzt szerez. A II.r. vádlott az I.r. vádlott nyereségvágyból realizálandó ölési szándékáról tudott, az I.r. vádlott számára a sértett életének kioltásához arra alkalmas eszközt szolgáltatott, ugyanakkor ő maga az ölési magatartás kifejtésében nem vett részt.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az I. rendű vádlott és a II. rendű vádlott terhére rótt cselekményt emberölés büntettének (1978. évi IV. törvény 166.§ (1) bekezdés és (2) bekezdés b./ pont) minősítette, melyet a II. rendű vádlott bűnsegédként követett el.

A másodfokú bíróság által megállapított, helyesbített tényállás szerint, a sértett fojtogatására legfeljebb 10 perces időtartamban került sor. A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a 3/2013. Büntető jogegységi határozatra is figyelemmel a különös kegyetlenség mint további minősített eset jelen ügyben nem állapítható meg. A védelmi fellebbezések is helytállóan hivatkoztak arra, hogy az ölési cselekménynek a sértett megfojtásával való megvalósítása általában nem alapozza meg az emberölés különös kegyetlenséggel történő minősítését (1978. évi IV. törvény 166.§ (2) bekezdés d./ pont, BH. 2003.490). A fojtási cselekményről önmagában nem állapítható meg az élet kioltásának az átlagot meghaladó rendkívüli embertelensége, amely e minősített eset megállapítását tenné szükségessé. A fojtogatás mint elkövetési magatartás szorosan kapcsolódik magához az ölési cselekményhez. A bírói gyakorlat a huzamosabb ideig tartó fojtással történő ölést sem tekinti különösen kegyetlen elkövetési módnak (BH. 2007.217.).

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó súlyosító és enyhítő körülményeket túlnyomó részt helyesen sorolta fel mindkét vádlott tekintetében, azonban azok a minősítésváltoztatás folytán módosításra szorulnak. Mellőzendő mindkét vádlott esetében az élet elleni cselekmény többszörös minősülése, ugyanakkor súlyosító tényező az idős korú sértett sérelmére való elkövetés, az előre kiterveltséghez, valamint a különös kegyetlenséghez mint minősítő körülményekhez közelítő elkövetési mód.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint az 1978. évi IV. törvény 37.§-ában meghatározott büntetési célok, a kezdeményező magatartást kifejtő, és tettesi magatartást megvalósító az I.r. vádlott esetében a törvényi maximumban írt, de határozott tartamú - a 42.§ (2) bekezdés b./2. pontja szerinti - fegyházbüntetéssel érhetőek el.

A II.r. vádlott a terhére rótt kiemelkedő tárgyi súlyú bűncselekményt bűnsegédként valósította meg, ezért a belső arányosságra is figyelemmel a büntetés céljának érvényesülése érdekében az elsőfokú bíróság által kiszabott határozott tartamú szabadságvesztés enyhítése vált indokolttá.

A Fővárosi Ítéltábla a vádlottak feltételes szabadságra bocsátásának legkorábbi időpontjára vonatkozó elsőbírói rendelkezést mellőzte. Ezt az tette szükségessé, hogy a büntetés enyhítésével életfogytig tartó szabadságvesztés helyett határozott tartamú fegyházbüntetés került kiszabásra az I.r. vádlottal szemben, továbbá mindkét vádlott esetében - szemben az elbíráláskor hatályos Btk. rendelkezéseivel - az elkövetéskor hatályos 1978. évi IV. törvény, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjának a rendelkező részben való feltüntetését nem írta elő. Erre

jelen esetben mindkét vádlott vonatkozásában a 47.§ (2) bekezdés I. fordulata szerint a büntetés 4/5 részének kitöltését követően kerülhet sor.

Az elsőfokú ítélet járulékos rendelkezései törvényesek.

Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla a Fővárosi Törvényszék ítéletét a Be.372.§ (1) bekezdése alapján mindkét vádlott tekintetében részben megváltoztatta, míg egyebekben a Be.371.§ (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az enyhítést érintően eredményes védelmi fellebbezésekre figyelemmel a másodfokú eljárás során felmerült bűnügyi költséget a Be.381.§ (2) bekezdése alapján az állam viseli.

Budapest, 2014. év október hó 15. napján

Dr. Czine Ágnes sk.
a tanács elnöke

Dr. Ujvári Ákos sk.
előadó bíró

Dr. Vincze Piroska sk.
bíró

A Fővárosi Törvényszék 11.B.2223/2013/31. számú ítélete a Fővárosi Ítéltábla mint másodfokú bíróság 4.Bf.231/2014/14. számú ítéletében írt változtatásokkal 2014. október hó 15. napján az I.r. és a II.r. vádlott tekintetében jogerős és végrehajtható.

Budapest, 2014. év október hó 15. napján

Dr. Czine Ágnes sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő